

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในหน่วยงานภาครัฐของเทศบาลตำบลเมืองยาว
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙

.....

๑. ความหมายของการทุจริต

หมายถึง พระราชบัญญัติมาตรการฝ่ายบริหารและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓ “ทุจริตในภาครัฐ” หมายความว่า ทุจริตต่อหน้าที่หรือประพฤตินิชอบในภาครัฐ “ทุจริตต่อหน้าที่” หมายความว่า ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งในตำแหน่งหรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในพฤติการณ์อย่างใดที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่งหรือหน้าที่ซึ่งที่ตนมิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่นั้น หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งนี้เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น หรือกระทำการอันเป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ตามประมวลกฎหมายอาญาหรือตามกฎหมายอื่น

๒. ลักษณะการทุจริตในส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จำแนกเป็น ๗ ประเภท ดังนี้

๑. การทุจริตด้านงบประมาณ การทำบัญชี การจัดซื้อจัดจ้าง และการเงินการคลัง ส่วนใหญ่เกิดจากการฉ้อโกง ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
๒. สภาพหรือปัญหาที่เกิดจากตัวบุคคล
๓. สภาพการทุจริตอันเกิดจากช่องว่างของกฎระเบียบและกฎหมาย
๔. สภาพหรือลักษณะปัญหาของการทุจริตที่เกิดจากการขาดความรู้ความเข้าใจและขาดคุณธรรม จริยธรรม
๕. สภาพหรือลักษณะปัญหาที่เกิดจากการขาดการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบ
๖. สภาพหรือลักษณะปัญหาของการทุจริตที่เกิดจากการตรวจสอบความหลากหลายในการตรวจสอบจากภาคส่วนต่างๆ
๗. สภาพหรือลักษณะปัญหาของการทุจริตที่เกิดจากอำนาจ บารมี และอิทธิพลท้องถิ่น

๓. สาเหตุและปัจจัยที่นำไปสู่การทุจริตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สามารถสรุปเป็นประเด็นได้ ดังนี้

๑. โอกาส แม้ในปัจจุบันมีหน่วยงานและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แต่พบว่ายังคงมีช่องว่างที่ทำให้เกิดโอกาสของการทุจริต ซึ่งโอกาสดังกล่าวเกิดขึ้นจากการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่เข้มแข็ง กฎระเบียบไม่รัดกุม และอำนาจหน้าที่โดยเฉพาะข้าราชการระดับสูงเป็นอีกโอกาสหนึ่งที่ทำให้เกิดการทุจริต
๒. สิ่งจูงใจเป็นที่ยอมรับว่าสภาวะเศรษฐกิจที่มุ่งเน้นเรื่องของวัตถุนิยม สังคมทุนนิยม ทำให้คนในปัจจุบันมุ่งเน้นที่การสร้างหารายได้ ด้วยเหตุนี้จึงเป็นแรงจูงใจให้เจ้าหน้าที่มีแนวโน้มที่จะทำพฤติกรรมทุจริตมากยิ่งขึ้น
๓. การขาดกลไกในการตรวจสอบความโปร่งใส การทุจริตในปัจจุบันมีรูปแบบที่ซับซ้อนขึ้นโดยเฉพาะการทุจริตในเชิงนโยบายที่ทำให้การทุจริตกลายเป็นความชอบธรรมในสายตาประชาชนขาดกลไกการตรวจสอบความโปร่งใสที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงเป็นการยากที่จะเข้าไปตรวจสอบการทุจริตของบุคคลเหล่านี้

๔. การผูกขาด ในบางกรณีการดำเนินงานของภาครัฐ ได้แก่ การจัดซื้อจัดจ้าง เป็นเรื่องของ การผูกขาด ดังนั้นจึงมีความเกี่ยวข้องเป็นห่วงโซ่ผลประโยชน์ทางธุรกิจ ในบางครั้งพบว่าบริษัทมีการให้สินบน แก่เจ้าหน้าที่ เพื่อให้ตนเองได้รับสิทธิในการดำเนินงานโครงการภาครัฐ รูปแบบของการผูกขาด ได้แก่ การผูกขาด โครงการก่อสร้างและโครงการพื้นฐานภาครัฐ

๕. การได้รับค่าตอบแทนที่ไม่เหมาะสม รายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่าย ความยากจนถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ข้าราชการมีพฤติกรรมการทุจริต เพราะความต้องการที่จะมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นทำให้เจ้าหน้าที่ต้องแสวงหาช่องทางเพื่อเพิ่ม “รายได้พิเศษ” ให้กับตนเองและครอบครัว

๖. การขาดคุณธรรม จริยธรรม ในสมัยโบราณ ความซื่อสัตย์สุจริตเป็นคุณธรรมที่ได้รับการเน้นเป็นพิเศษ ถือว่าเป็นเครื่องวัดความดีของคน แต่ในปัจจุบันพบว่า คนมีความละอายต่อบาปและเกรงกลัวบาป น้อยลงและมีความเห็นแก่ตัวมากขึ้น มองแต่ประโยชน์ส่วนตนเป็นที่ตั้งมากกว่าที่จะยึดผลประโยชน์ส่วนรวม

๗. มีค่านิยมที่ผิด ปัจจุบันค่านิยมของสังคมได้เปลี่ยนจากการยกย่องคนดี คนที่มีความซื่อสัตย์สุจริต เป็นยกย่องคนที่มีเงิน คนที่เป็นเศรษฐี มหาเศรษฐี คนที่มีตำแหน่งหน้าที่การงานสูง ด้วยเหตุนี้ผู้ที่มีค่านิยมที่ผิด เห็นว่าการทุจริตเป็นวิถีชีวิตที่ปกติธรรมดา ย่อมจะทำให้การทุจริตฉ้อราษฎร์บังหลวงโดยไม่ละอายต่อบาปและบาป และไม่เกรงกลัวกฎหมายบ้านเมือง

๔. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อประเมิน วิเคราะห์ และระบุความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในการดำเนินงานเทศบาลตำบลเมืองยาว ทั้งในด้านกระบวนการปฏิบัติงาน การใช้อำนาจหน้าที่ และการบริหารจัดการ ทรัพยากรของภาครัฐ

๒. เพื่อกำหนดมาตรการ แนวทาง และกลไกในการป้องกันและลดความเสี่ยงต่อการทุจริตที่อาจเกิดขึ้นในกระบวนการดำเนินงานของหน่วยงานอย่างเป็นระบบ

๓. เพื่อเสริมสร้างระบบการบริหารจัดการที่มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล ในการบริหารราชการของเทศบาลตำบลเมืองยาว

๔. เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรเทศบาลตำบลเมืองยาว มีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญของการป้องกันการทุจริต รวมทั้งปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและยึดถือประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ

๕. เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของเทศบาลตำบลเมืองยาว ให้สอดคล้องกับนโยบายของภาครัฐ และแนวทางการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA)

๕. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. เทศบาลตำบลเมืองยาว สามารถทราบถึงจุดเสี่ยงหรือช่องว่างของกระบวนการดำเนินงาน นำไปสู่การทุจริตและสามารถกำหนดมาตรการป้องกันได้อย่างเหมาะสม

๒. การดำเนินงานของหน่วยงานมีความโปร่งใส มีระบบควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพ และสามารถตรวจสอบได้ในทุกขั้นตอน

๓. บุคลากรของเทศบาลตำบลเมืองยาว มีความตระหนักรู้เกี่ยวกับความเสี่ยงการทุจริต และมีจิตสำนึกในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต

๔. ส่งเสริมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล และสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ยึดมั่นในความโปร่งใส และความรับผิดชอบต่อสังคม

๕. สร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชน ผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการบริหารราชการของเทศบาลตำบลเมืองยาว

๖. ประเมินความเสี่ยงการทุจริต

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตเป็นเครื่องมือในการป้องกันและสกัดกั้นลด และปิดโอกาสการทุจริตขององค์กร สำหรับปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ ได้จัดทำประเภทของความเสี่ยงการทุจริตไว้ด้วยกัน ๓ ด้าน ประกอบด้วย

๑. ความเสี่ยงทุจริตด้านการอนุมัติ อนุญาตของทางราชการ
๒. ความเสี่ยงทุจริตด้านการใช้อำนาจตามกฎหมาย
๓. ความเสี่ยงทุจริตด้านการใช้จ่ายงบประมาณ

๗. วิธีการ/ขั้นตอนการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต ดำเนินการผ่าน ๕ ขั้นตอนสำคัญ ดังนี้

๑. การคัดเลือกกระบวนการงานหรือโครงการที่มีความเสี่ยงการทุจริต แสดงข้อมูลการประเมินความเสี่ยงการทุจริตในหน่วยงานภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ อย่างน้อย ๑ ด้าน จาก ๓ ด้าน ดังต่อไปนี้

- (๑) ด้านการพิจารณาอนุมัติ อนุญาตของทางราชการ
- (๒) ด้านการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
- (๓) ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ

๒. การกำหนดประเด็นความเสี่ยงการทุจริต กระบวนการพิจารณา วิเคราะห์ และระบุประเด็นหรือกิจกรรมในการดำเนินงานของหน่วยงานที่อาจมีโอกาสก่อให้เกิดการทุจริตหรือประทุพติมิชอบ โดยพิจารณา จากขั้นตอนการปฏิบัติงาน อำนาจหน้าที่ การใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ รวมถึงการใช้จ่ายงบประมาณและ การบริหารจัดการทรัพยากรของภาครัฐ เพื่อให้สามารถกำหนดมาตรการควบคุม ป้องกัน และลดความเสี่ยง ที่อาจนำไปสู่การทุจริตได้อย่างเหมาะสมและเป็นระบบ

๓. กำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต เป็นขั้นตอนก่อนทำการประเมินความเสี่ยงของหน่วยงานที่ต้องกำหนดเกณฑ์สำหรับใช้ในการประเมินความเสี่ยงการทุจริตของกระบวนการ หรือโครงการ ที่ทำการประเมินตามความเหมาะสม โดยพิจารณาจาก ๒ ปัจจัย คือ ด้านโอกาส และด้านผลกระทบ - โอกาสที่จะเกิด (Likelihood) : พิจารณาความเป็นไปได้ที่จะเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยงในช่วงเวลาหนึ่งในรูปของความถี่หรือความน่าจะเป็นที่จะเกิดเหตุการณ์นั้น ๆ - ผลกระทบ (Impact) : การวัดความรุนแรงของความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากความเสี่ยงนั้น โดยสามารถแบ่งเป็นผลกระทบด้านการเงิน และผลกระทบที่ไม่ใช่การเงิน

๔. การประเมินระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต เป็นขั้นตอนการระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริตและการจัดระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริตโดยการอธิบายรายละเอียดเหตุการณ์ที่มีโอกาสเกิดความเสี่ยงการทุจริตว่ามีรูปแบบพฤติกรรม การทุจริตที่ในแต่ละขั้นตอนในการดำเนินงานของกระบวนการหรือโครงการที่ทำการประเมินให้มีความชัดเจนมากที่สุดโดยอาจค้นหาค่าความเสี่ยงที่เคยเกิดหรือคาดว่าจะเกิดซ้ำสูง/มีประวัติอยู่แล้ว (Known Factor) และไม่เคย เกิดหรือไม่มีประวัติมาก่อน แต่มีความเสี่ยงจากการพยากรณ์ในอนาคตว่ามีโอกาสเกิด (Unknown Factor)

๕. การจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต เป็นการกำหนดวิธีการหรือแนวทางเพื่อควบคุมหรือลดโอกาสความเสี่ยงการ ทุจริต โดยการนำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตของกระบวนการหรือโครงการที่ทำการประเมินของหน่วยงานที่มีอยู่ในปัจจุบัน มาทำการประเมินว่ามีประสิทธิภาพอยู่ในระดับใดเพื่อพิจารณาจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตเพิ่มเติม ทั้งนี้ควรเชื่อมโยงให้สอดคล้องกับความเสี่ยงที่ประเมินไว้ และต้องมีการติดตามเพื่อประเมินการบริหารความเสี่ยงการทุจริตในกิจกรรมตามแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตที่กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ ๑ การคัดเลือกกระบวนการ หรือโครงการ / ขั้นตอนที่ ๒ การกำหนดประเด็นความเสี่ยงการทุจริต

ชื่อหน่วยงาน : เทศบาลตำบลเมืองยาว

ประเภทความเสี่ยงด้านที่ : การใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่

ชื่อ กระบวนการ / โครงการ : การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในการให้บริการประชาชน

ลำดับที่	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต
๑.	การให้ข้อมูลหรือคำแนะนำแก่ประชาชนที่มาติดต่อราชการ	เจ้าหน้าที่อาจเรียกรับผลประโยชน์เพื่อให้ข้อมูลหรือให้ความช่วยเหลือเป็นกรณีพิเศษ
๒.	การใช้ดุลยพินิจในการพิจารณาเรื่องต่าง ๆ	อาจมีการใช้อำนาจหน้าที่เอื้อประโยชน์ให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลบางกลุ่ม
๓.	การพิจารณาให้ความช่วยเหลือหรือการให้บริการแก่ประชาชน	อาจมีการเรียกรับสินบนเพื่อให้ได้รับการช่วยเหลือหรือการบริการก่อนผู้อื่น
๔.	การติดตามหรือเร่งรัดการดำเนินงาน	อาจมีการเรียกรับผลประโยชน์เพื่อเร่งรัดการดำเนินงานให้เสร็จรวดเร็ว

ขั้นตอนที่ ๓ การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต เกณฑ์โอกาสเกิดการทุจริต (Likelihood)

โอกาสเกิดการทุจริต (Likelihood)	
๕	มีโอกาสเกิดขึ้นสูงมาก มีแนวโน้มเกิดขึ้นเป็นประจำ หรือเคยเกิดขึ้นแล้วหลายครั้ง
๔	มีโอกาสเกิดขึ้นสูง อาจเกิดขึ้นได้บ่อยในกระบวนการปฏิบัติงาน
๓	มีโอกาสเกิดขึ้นปานกลาง อาจเกิดขึ้นได้ในบางกรณี
๒	มีโอกาสเกิดขึ้นน้อย เกิดขึ้นได้ยาก
๑	มีโอกาสเกิดขึ้นน้อยมาก หรือแทบไม่มีโอกาสเกิดขึ้น

ผลกระทบ (Impact)

ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)	
๕	ส่งผลกระทบรุนแรงมากต่อหน่วยงาน เกิดความเสียหายต่อภาพลักษณ์องค์กรและงบประมาณจำนวนมาก
๔	ส่งผลกระทบสูง ทำให้หน่วยงานเสียชื่อเสียง หรือเกิดความเสียหายต่อระบบงานอย่างมีนัยสำคัญ
๓	ส่งผลกระทบปานกลาง มีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานและความเชื่อมั่นของประชาชนบางส่วน
๒	ส่งผลกระทบน้อย กระทบต่อการดำเนินงานเล็กน้อย
๑	ส่งผลกระทบน้อยมาก แทบไม่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานของหน่วยงาน

Risk Score					
โอกาส (Likelihood)	ผลกระทบ (Impact)				
	๑	๒	๓	๔	๕
๕	ปานกลาง (๕ x ๑ = ๕)	สูง (๕ x ๒ = ๑๐)	สูงมาก (๕ x ๓ = ๑๕)	สูงมาก (๕ x ๔ = ๒๐)	สูงมาก (๕ x ๕ = ๒๕)
๔	ต่ำ (๔ x ๑ = ๔)	ปานกลาง (๔ x ๒ = ๘)	สูง (๔ x ๓ = ๑๒)	สูงมาก (๔ x ๔ = ๑๖)	สูงมาก (๔ x ๕ = ๒๐)
๓	ต่ำ (๓ x ๑ = ๓)	ปานกลาง (๓ x ๒ = ๖)	ปานกลาง (๓ x ๓ = ๙)	สูง (๓ x ๔ = ๑๒)	สูงมาก (๓ x ๕ = ๑๕)
๒	ต่ำ (๒ x ๑ = ๒)	ต่ำ (๒ x ๒ = ๔)	ปานกลาง (๒ x ๓ = ๖)	ปานกลาง (๒ x ๔ = ๘)	สูง (๒ x ๕ = ๑๐)
๑	ต่ำ (๑ x ๑ = ๑)	ต่ำ (๑ x ๒ = ๒)	ต่ำ (๑ x ๓ = ๓)	ต่ำ (๑ x ๔ = ๔)	ปานกลาง (๑ x ๕ = ๕)

ระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

- สีเขียว หมายถึง ความเสี่ยงระดับต่ำ (น้อยกว่า ๕ คะแนน)
- สีเหลือง หมายถึง ความเสี่ยงระดับปานกลาง (๕ – ๙ คะแนน)
- สีส้ม หมายถึง ความเสี่ยงระดับสูง (๑๐ – ๑๔ คะแนน)
- สีแดง หมายถึง ความเสี่ยงระดับสูงมาก (๑๕ คะแนน ขึ้นไป)

ขั้นตอนที่ ๔ การประเมินความระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

ลำดับที่	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	Risk Score (L x I)			
			Likelihood	Impact	Risk Score	ระดับ ความเสี่ยง
๑.	การให้ข้อมูลหรือคำแนะนำแก่ ประชาชนที่มาติดต่อราชการ	เจ้าหน้าที่อาจเรียกรับผลประโยชน์เพื่อให้ ข้อมูลหรือให้ความช่วยเหลือเป็นกรณีพิเศษ	๒	๒	๔	ต่ำ
๒.	การใช้ดุลยพินิจในการพิจารณา เรื่องต่าง ๆ	อาจมีการใช้อำนาจหน้าที่เอื้อประโยชน์ให้ บุคคลหรือกลุ่มบุคคลบางกลุ่ม	๓	๑	๓	ต่ำ
๓.	การพิจารณาให้ความช่วยเหลือ หรือการให้บริการแก่ประชาชน	อาจมีการเรียกรับสินบนเพื่อให้ได้รับการ ช่วยเหลือหรือการบริการก่อนผู้อื่น	๓	๔	๑๒	สูง
๔.	การติดตามหรือเร่งรัดการ ดำเนินงาน	อาจมีการเรียกรับผลประโยชน์เพื่อเร่งรัด การดำเนินงานให้เสร็จรวดเร็ว	๓	๓	๙	ปานกลาง

ขั้นตอนที่ ๕ การจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต

ชื่อกระบวนการ/โครงการ : การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในการให้บริการประชาชน								
ลำดับ ที่	ขั้นตอนการดำเนินการ	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	ระดับ ความเสี่ยง	มาตรการควบคุมหรือป้องกัน ความเสี่ยงการทุจริต	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลา	งบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ
๑.	การให้ข้อมูลหรือคำแนะนำแก่ประชาชน ที่มาติดต่อราชการ	เจ้าหน้าที่อาจเรียกรับผลประโยชน์เพื่อให้ข้อมูลหรือให้ความช่วยเหลือเป็นกรณีพิเศษ	ต่ำ	กำหนดคู่มือการให้บริการและมาตรฐานระยะเวลา	เผยแพร่คู่มือบนเว็บไซต์/ป้ายประชาสัมพันธ์	ตลอดปีงบประมาณ	๐	สำนักปลัด กองช่าง
๒.	การใช้ดุลยพินิจในการพิจารณาเรื่องต่าง ๆ	อาจมีการใช้อำนาจหน้าที่เอื้อประโยชน์ให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลบางกลุ่ม	ต่ำ	กำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาที่ชัดเจนและตรวจสอบได้	แต่งตั้งคณะกรรมการร่วมพิจารณา/บันทึกเหตุผลประกอบการตัดสินใจ	ตลอดปีงบประมาณ	๐	สำนักปลัด กองช่าง
๓.	การพิจารณาให้ความช่วยเหลือหรือการให้บริการแก่ประชาชน	อาจมีการเรียกรับสินบนเพื่อให้ได้รับการช่วยเหลือหรือการบริการก่อนผู้อื่น	สูง	จัดทำระบบคิว/ลำดับการให้บริการที่โปร่งใส	ใช้ระบบบัตรคิวหรือทะเบียนรับคำร้อง	ตลอดปีงบประมาณ	๐	สำนักปลัด กองช่าง กองคลัง
๔.	การติดตามหรือเร่งรัดการดำเนินงาน	อาจมีการเรียกรับผลประโยชน์เพื่อเร่งรัดการดำเนินงานให้เสร็จรวดเร็ว	ปานกลาง	จัดช่องทางร้องเรียนและการกับติดตาม	เปิดช่องทางร้องเรียนออนไลน์/กล่องรับเรื่องร้องเรียน	ตลอดปีงบประมาณ	๐	สำนักปลัด กองช่าง กองคลัง